

De zoons Enoch en Aegidius helpen ons met hun inschrijving in het Leidse Album Studiosorum om vaders sporen verder na te gaan.

Goes

Enoch meldt zich voor de studie der letteren op 11.2.1600 als 19 jaar oud (dat klopt) en als 'Goesanus', geboortig uit Goes. Het archief daar bewaart, zo bleek me, een document van maart 1582 (zonder dagdatum)⁷), waarin we lezen dat 'Pieter Carpentier, schoolmeester dezer stede van Intentie ende meeninghe was van hier met opzegginge van zijnen dienst te vertrecken ende mitter woone hem te begeven' (d.i. naar elders te verhuizen). 'Deur goedt Rapport ende Recomandatie gedaen by Mr. Tylmanus ende gulielmus, ministers des wordts bynnen der selver stede' benoemen burgemeesters en schepenen in zijn plaats mr. Jarich Claesz. voor voorlopig één jaar, ingaande 1 mei. De omschrijving van diens taak geeft ons een idee van waar Carpentier zich mee bezig had gehouden. De meester is 'verobligeert de kinderen te Leeren Leesen alzulcken bouck als eens yders ouders ofte voichden gelieven ende zyluyden de kinderen mede geven zullen(,) Te leeren schrijven cyferen francoissche ende Latynssche sprake gelyck dat de ouders ofte voichden van den Jongeren van hem begeeren sullen ende een yders Compariteyt ende vernuftheyt verheysschen zal(,) Degene (d.i. diegenen) ter Predikatie te Leyden wyens ouders ofte voichden tselve op hem begeeren ende toestaan sullen(,) D'andere de (d.i. die) wyens ouders ofte voichden sulcx niet en sullen weesen van oppinie ofte advyse midlertyt thuyswaert te seynden(,) Ende daer inne sonder contradictie ofte contraventie te achtervolgen ende volcomen (d.i. volgen en volvoeren) den wille ende begeerte vanden ouderen ofte voichden.' Een tekst die ons een belangwekkend kijkje geeft op het onderwijs in een protestants, ten opzichte van andersdenkenden tolerant stadje op het Zeeuwse platteland.

Vanuit Goes moet, mogen we nu veronderstellen, Carpentier tegen 1 mei 1582 naar zijn geboortestad, die nu protestants was, zijn teruggekeerd om er zijn geluk als schoolmeester te gaan beproeven⁸). We zagen dat hij na een jaar op eigen risico werken in een kleine particuliere school, per 1 mei 1583 in de Papenschool werd benoemd. Voorlopig neem ik aan dat hij vanaf zijn trouwen, 1576, in Goes op de stadsschool heeft gewerkt, met wellicht op den duur mr. Jarich als ondermeester.